

معرفی کتاب

بوی شکلاتی تو: رمان / جواد موسوی خوزستانی. - تهران، ناشر مؤلف، ۱۳۸۳، ۲۲۰ صفحه، ۵۰۰ نسخه، بهاء؟

رمان «بوی شکلاتی تو» برخلاف رمان‌هایی که از دو یا چند کانون زمانی پیروی کرده و با ایجاد ترفند تعلیق یا بعدش چه شد، خواننده را تا پایان اثر همراه خود به درون اثر می‌کشند؛ انباشته از موتیف‌های داستانی گوناگون است: زنان، مناسبات شهری و اجتماعی، جنبش کارگری، فعالیت‌های گوناگون داود شخصیت محوری رمان، مسایل عاطفی و عشقی، مبارزات، اعترافات، واکاوی شخصیت‌ها، اوضاع سیاسی جامعه و جنگ و... این همه تعدد و تنوع موتیفی با تمهید رفت‌وبرگشت‌های ذهنی، غیرخطی، درهم‌وبرهم، خیالی و... اندیشه‌ی خواننده را برای یافتن این نوع (ژانر) نگارش، به سوی پست‌مدرنیسم راهی می‌کند؛ ژانری که شباهت به نوع غیرایرانی خود ندارد بلکه ساخته و زاده و برآمده از ادبیات معاصر پس از انقلاب ایران است؛ اگرچه قضاوت نهایی درباره‌ی این رمان کاری است دشوار، چراکه این کتاب دومین اثر موسوی خوزستانی است و باید چشم‌به‌راه آثار بد او بود اما بد نیست در این جا با نظر آقای عباس مخبر مترجم توانا و مطرح جامعه ادبی کشورمان هم‌صدا شویم: «... ولی به هر حال باید یادمان باشد که آقای موسوی خوزستانی از "مسیح کوچک" به "بوی شکلاتی تو" رسیده و در فاصله این دو کتاب راه درازی پیموده شده

است. در داستان "مسیح کوچک" سبک و سیاق کار، نوعی رئالیسم خام قرن نوزدهمی و فاقد فضا سازی، تصویرپردازی و تخیل است، حال آن که در "بوی شکلاتی تو" فرم، فضا، شخصیت، تصویر و تخیل وجود دارد و این حرکت نویسنده کاملاً روبه جلو و تجربه‌ای تازه است. کار آقای موسوی خوزستانی در عرصه‌های زبان و تصویرسازی، قابل اعتناست. ایجاز و اجراهای زبانی در مواردی مرا به یاد زبان (هوشنگ) گلشیری می‌اندازد. صحنه‌سازی‌ها در مواردی مانند توصیف جنگ و ویران شدن آن کبوترخانه، یا تصویر سلیمه و نوجوان موتورسوار یا پرچم سرخ یا برخورد داود با بازجو از جمله بخش‌های بسیار زیبا و به یادماندنی کتاب است و در ادبیات داستانی ما خواهد ماند.

- : ماهنامه کلک، دوره جدید شماره ۳۵، ص ۴۵، تیر و مرداد ۱۳۸۴

دغدغه‌های پنج‌شنبه: مجموعه داستان / به کوشش محمد غلامی. - همدان، انتشارات سروش الوند، ۱۳۸۳، ۱۴۸ صفحه، ۵۰۰۰ نسخه، ۱۲۰۰ تومان.

بیست و چهار داستان از ۲۳ نویسنده! از پانزده زن و ۸ مرد! جوان‌ترین آنان متولد ۶۵ و بزرگ‌ترین شان ۱۱۳۲۲! با انواع مضامین و طرزنگارش یا تکنیک! این کتاب اولین مجموعه داستان نویسندگان همدان در بعد از انقلاب است! به روایتی دست‌مریزاد دارد و از محمد غلامی هم که دو داستان کوتاه در این مجموعه دارد و دبیر انجمن آفتاب همدان است و درگردآوری و چاپ کتاب هم کوشش فراوان کرده است، سپاسگزار باید بود. غلامی در مقدمه این مجموعه تأکید می‌کند: «... این مجموعه منتخبی از آثار عده‌ای از اعضای انجمن آفتاب و چند نویسنده دیگر از شهرهای بهار و ملایر و استان همدان است. آثار این مجموعه در قالب داستان کوتاه نشان از دغدغه‌های نسلی است که باورش‌شان به شدن است و بازتاب اندیشه و ذهن آنان در دهی سوم انقلاب. همیشه ادبیات آینده‌ای از روزگار یک جامعه و آینده‌ای را نیز به نوعی برایش ترسیم می‌کند، پس

ادبیات همیشه از بطن جامعه برمی‌خیزد و با آن نیز همراه است. اعضای انجمن آفتاب در شهری فعالیت می‌کنند که خواستگاه تمدنی کهن می‌باشد و آغاز مدنیت ایران. این انباشته قدیمی ذهنی سرشار از مفاهیم خاص و ناب، باعث به‌وجود آمدن سیر و رگه‌هایی از محتوا و فرم خاص خودش شده است که بر منتقدان است که با نقد و بررسی، زوایای آن را مشخص کنند...» ص ۷ کتاب. من هم پیرو دستور دبیر انجمن آفتاب همدان و البته نه در مقام یک منتقد ادبی بلکه در جایگاه یک دوستدار ادب معاصر در یکی از روزهای تابستان گذشته و با اطلاع و هماهنگی قبلی در انجمن نامبرده حاضر شدم و نظراتم را درباره یکایک داستان‌های مجموعه‌ی فوق‌ابراز داشتم و از فضای صمیمی نشست کمال استفاده را بردم!

یالقیم (= روشنایی): مجموعه داستان / سخی قلیچی. - گرگان، مؤسسه فرهنگی و انتشاراتی مختومقلی (سارلی)، ۱۳۸۳، ۴۹ ص، ۲۰۰۰ نسخه، ۸۰۰ تومان.

یالقیم یا روشنایی در گویش ترکمنی نام دختران هم هست. کتاب شامل ۶ داستان کوتاه به نام‌های: خون، آله‌بای، سرنوشت، طاخیه، غریبه و رهایی است. به گفته‌ی نویسنده در این داستان‌ها سعی شده با تکیه بر اصول و فنون داستان‌نویسی و هم‌چنین فرهنگ غنی و اصیل ترکمن، مسایل و مشکلات جامعه با دیدی رئالیستی بیان گردد. سخی قلیچی متولد ۶۴ شهر گرگان است. اصول داستان‌نویسی را نزد پدر فراگرفته و نزدیک به ۹ سال هم در صدا و سیما‌ی گرگان گوینده برنامه‌های رادیویی بوده است. او در زمینه‌های ادبی و فرهنگی عناوین زیر را کسب کرده است:

- کسب سه عنوان اول شهرستانی و سه عنوان اول استانی در مسابقات داستان‌نویسی.

- انتخاب به عنوان جوان نمونه شهرستان گرگان در بخش فرهنگی هنری.
- عنوان دوم مسابقات کشوری داستان‌نویسی در استان یزد.
- عنوان اول طرح کشوری پرسش مهر رییس جمهوری.
- عنوان برگزیده مسابقات کشوری در استان کرمان.
- عنوان سوم جشنواره دانشجویی.

وصف رخساره‌ی خورشید: خاطرات / غلامرضا عمرانی. - تهران، لوح
زرین، ۱۳۸۴، ۲۶۳ صفحه، ۱۰۰۰ جلد، ۱۸۵۰ تومان.

آقای عمرانی از انگشت‌شمار آموزگاران است که سرگذشت خود را از دوران کودکی تا واپسین سال‌های معلمی به شکلی حدیث‌نقش‌وار در پانزده بخش و در یک مقدمه در این کتاب قلمی کرده است! ایشان در آغاز مقدمه در وصف معلم می‌نویسد: «این کتاب / وصف رخساره‌ی خورشید / است، چراکه به باور من معلم خورشید است؛ در رویاندن، در پالاندن، در زنده کردن، در زندگی بخشیدن، در شور آفریدن، در عشق ورزیدن و عشق آموختن. قدر معلم راه‌رگز آن قدر فرو نمی‌آورد که به شمع ماندنش کنم که به باور رایج می‌سوزد تا روشنی بخشد. بدبهی است بعد هم تمام می‌شود؛ پایان می‌پذیرد، نابود می‌شود و هیچ! این تلقی آشکارا ظلم است به معلم؛ زیرا آن‌که «نابوده» را «بود» می‌کند، خود «نابود» نمی‌شود، آن‌که زندگانی می‌بخشد، نمی‌میرد؛ آن‌که بقا هبه می‌کند «فنا» نمی‌گردد. خورشید را البته، ابر نمی‌پوشاند، غبار کم‌رنگ می‌کند و پرده‌ی آویخته‌ی شب پنهان می‌سازد اما هرگز، هرگز، هرگز دیده‌ایم و شنیده‌ایم که خورشید، فردا، بالنده‌تر، زیباتر و شاداب‌تر و شوخ‌وشنگ‌تر از افق برنیاید؟ معلم را نیز غبار خاطری، ابر اندوهی از قدرناشناسی‌ای و شب ظلمی ممکن است یک آن بپوشاند، اما دوباره استوار برپای می‌ایستد و باز عاشقانه زندگی می‌افشاند و گرما می‌خوراند و نور می‌آشاماند. خوشا او... خوشا معلم...»

بوی اندام سیب: مجموعه شعر / رضا چایچی. - تهران، نشر ثالث، ۱۳۸۳، ۷۱ ص، ۲۲۰۰ نسخه، ۷۰۰ تومان.

رضا چایچی در بهار ۱۳۷۰ با انتشار اولین مجموعه شعر خود نشان داد که می‌تواند در دفترهای آینده، جلوه‌های تازه‌تر و زیباتری در عرضه شعر از خود نشان دهد. او سال ۷۴ «روزی به خواب می‌رویم» را در نشر نشانه تهران، چاپ کرد. سال ۷۸ «بر این تپهی کوچک از صدای هیچ پرنده‌ای خبری نیست» و داستانی برای کودکان به نام «سفر قطره» را در انتشارات هژیر به چاپ رسانید. سال ۸۰، بازخوانی اشعار (از نیما تا دهه‌ی هشتاد) را در انتشارات مهر و سال ۸۳ هم «دامی برای صید پاره‌ام» که مجموعه گفت‌وگو با منتقدان و شاعران است را به انتشارات آرویج سپرد. بد نیست به‌عنوان مقدمه نگاهی به بوی اندام سیب، گفته‌های دوستان سعید مهیمنی را با هم مروری بکنیم: «ساخت کنونی شعر امروز، چون زندگی امروز، تودرتو و تنگاتنگ است. انسان کنونی دیگر فرصت ساده‌انگاری ندارد، زیرا فرصت و حوصله‌ی دوباره‌نگری نیست؛ رویارو با هستی شونده و پویاست. هم از این‌رو است که چایچی با تلخی‌یی گزنده و حسرت‌آلود به تماشا می‌نشیند، اما به تماشاگر ساده بودن اکتفا نمی‌کند، درگیر می‌شود، به سرایش روی می‌آورد. در همین درگیری است که وی جلوه‌های متنوع هستی را می‌بیند، بیان می‌کند، می‌شناسد و می‌شناساند. هم در این درگیری است که گاه آن‌قدر عرصه را تنگ می‌بیند که حتی عشق را در پس کوچه‌های آکنده از بوی مرگ حس می‌کند... به هرچه می‌نگرد، با دیده‌ی شعر است. با شعر نفس می‌کشد، حرف می‌زند و اشیا و پدیده‌ها همه و همه برای او شعر آفرینند و گاه خود شعرند... از کتاب، واکاوی لحظه‌ها، صص ۸۵ و ۸۶ آینه جنوب، تهران، بهار ۸۴- / خم می‌شود در مهتابی / تالباس صورتی‌اش را بردارد از سبد / و پهنش کند بر بند رخت / خدایا / مهتابی رویه‌رو را از من بگیر / رنگ

صورتی و / خطوط سپید خم شده را / ص ۱۳ کتاب. بر سر مزاری می‌گریستم / ناگاه پرنده‌ای آن‌سوی تر نشست / و پیوسته در بادها خواند / نگاهم به گلی افتاد با گلبرگ‌های مخملیش / که از میان دهان اسکلتی روییده بود / دریافتم در این گورستان قدیمی / جایی برای گریستن نیست. / ص ۵۱ کتاب.

تبصره: مجموعه شعر / مهنوش قربانعلی. - تهران، نشر آروبیج، ۱۳۸۳، ۶۳ صفحه، ۱۰۰۰ نسخه، ۵۰۰ تومان.

وقتی نام مجموعه شعری «تبصره» است، معرف هم حتماً باید ماده‌ای برای معرفی بیاورد! پس طبق این ماده عموم کادر پزشکی کشورمان را مکلف می‌کنیم (البته آن عمومی که اهل شعر مابعد نیمایی هستند!) هریک یک نسخه از این مجموعه شعر را به‌عنوان کتاب مرجع و یا بالینی مدام همراه خود داشته باشند! و قبل از ورود به بخش‌های مربوطه و انجام وظایف محوله بر روی بیماران اشعار مختص آن بخش را قبلاً و حتماً مروری بفرمایند! مثلاً بخش: کالبدشکافی، آنزایمر، کما، برش، انقباض، جراحی، تکثیر، بخیه، اِرهاش (RH)، C.C.U و اهدا! البته این ماده ما تبصره‌ای هم دارد مبنی بر این‌که: کسانی که تلفن همراه دارند، و کسانی که در مخابرات با تلگراف سروکار دارند، یا شبکه‌های تلویزیون‌مان که مدام سریال شرلوک هولمز را به هم قرض می‌دهند و مدام به فارسی و انگلیسی و زیرنویس و غیره پنخس می‌کنند، یا کسانی که در ترافیک خیابان ستارخان مدام در راه‌بندان می‌مانند یا مدام جریمه می‌شوند، یا کارگردان‌های وطنی که در حسرت گرفتن نمای درشت سال‌هاست ضسجه می‌زنند، یا آنان که گفتمان را مرحله‌ای عالی‌تر از گفت‌وگو می‌دانند و یا کسانی که در مراحل از دنیای نیابتی انواع جلادها را تجربه کرده‌اند، و و هم می‌توانند یک نسخه از مجموعه را همراه داشته باشند. ولی از آن‌جا که کتاب در تیراژ کمی چاپ شده و طبعاً به اهالی شعرخوان نمی‌رسد پیشنهاد می‌کنم خانم مهنوش

سریعاً به انتشارات آرویج مراجعه کرده و اقدام به چاپ دوم و سوم هم بکنند و به مدیریت محترم آرویج هم یادآوری بفرمایند که چاپ‌های بعدی به سرنوشت مجموعه شعر / از صیادان کوسه‌ها و درختان خرما برسید: رضا ترنیان / دچار نشود! - مدرک: فصلنامه بایا، دوره چهارم، شماره سی‌وهفت، ص ۲۳۱، ۱۳۸۴.

یادآوری: مهنوش آثار: ۱- در ناتمامی خود (مجموعه شعر) نشر توکا، ۱۳۷۷. ۲- راه به حافظه‌ی جهان (مجموعه شعر) انتشارات نگاه سبز، ۱۳۸۰. ۳- چشم‌انداز معاصر ایران (۱۳۸۰-۱۳۰۱) نشر بازتاب نگار، ۱۳۸۳. ۴- مصاحبه با صاحب‌نظران و منتقدان را هم دارد که می‌توانیم سرکی به آن‌ها هم بکشیم! از شعرهای «تبصره» هم نمونه نمی‌آورم!

آمیولانسی پر از حلاج: مجموعه شعر / داریوش مهبودی. - شیراز، انتشارات داستان‌سرا، ۱۳۸۳، ۷۶ ص. ۱۵۰۰ نسخه، ۸۰۰ تومان.

داریوش سال ۸۱ در انتشارات نیم‌نگاه، مجموعه شعر «ازفند کم چهره‌ی شما می‌پرد بیرون» را به چاپ رسانید. حالا هم با این مجموعه رویه‌رویم که به گفته‌ی خودش مجموعه‌ی دو شعر و سه (چند - شعر) است! وقتی مجموعه را ورق می‌زنیم و به صفحه سه نگاه می‌کنیم در فهرست: ۱- آمیولانسی پر از حلاج با چهار عنوان فرعی، ۲- روایت فتح ۳- دونل در تاریکی ۴- در کهکشان زیر پوست، (یک شعر بلند) ۵- یک خانه پرزمستان: (یک / چند - شعر) را می‌بینم!! مهبودی در صفحه ۷۳ درباره‌ی / یک - چند شعر / پی‌نوشتی آورده که خواندنی است: «(چند شعر) عنوان گونه‌ای از شعر و عموماً بلند که در تکاپوی دستیازی به جهانی چندصدایی به تلقی سستی از مفهوم ژانر حمله برده و می‌کوشد با دژانره کردن مدام، خویشتن را به رهایی در فضایی دموکرات و متکثر سوق دهد. با این حال از آنچه متضمن وحدت اثر است نیز غافل نمی‌ماند. از این روگاه در این کتاب و یا کتابی دیگر از همین قلم، شما با اصطلاح: / یک - چند، شعر /

روبه‌رو می‌شوید...» اکنون این نمونه از (چند - شعر) را باهم بخوانیم:
دفتر شمس به قرآن پر تیمارستان بود
آمبولانسی سر چاراه بهارستان بود
دختره جیغ کشید از بغل مادر رفت
«پدر عشق بسوزد» بر گلگیر یکی نیسان بود
گفتم ای بوق! زن، عشقم مرد
آینه و باران که نگو، چشمه قطارستان بود
گفتم ای اشک! بگیر ترمز تو، چپ کردم
«یا ابوالفضل به فریاد برس!» راهی بیمارستان بود

□

تیغ جراح و دل و جمجمه و پرژکتور
بعدشم دختره با دفتر شمس آمد و رفت
بعدشم دسته گل و نقل و نبات آمد و رفت
رفت و عطر او ماند.

□

پسرک روی تخت نق می‌زد
گاه‌گاه دفتر زخم را ورق می‌زد
فال می‌گرفت و اقبالش
مثل چرخ دوچرخه لُق می‌زد
چون دلش می‌گرفت از دنیا
تا سحر شیخ اشراق و شمس حق می‌خواند

طلسم اشیاء سوخته: مجموعه شعر / علی فتحی مقدم. - شیراز، انتشارات
داستان‌سرا، ۱۳۸۳، ۶۸ ص، ۱۰۰۰ نسخه، ۷۵۰ تومان.

علی سال ۸۲ مجموعه شعر «بعضی گورها از بعضی نام‌ها وحشت دارند» را در انتشارات خالدین چاپ کرده است و حالا این مجموعه دوم که به دو دفتر تقسیم شده که دفتر اول شعر بلند «طلسم اشیاء سوخته» است و دفتر دوم به نام «وقت به خیر ساعت دیواری» که شامل ۲۴ تیک است که من هم «تیک دهم» را برای خوانندگان انتخاب کرده‌ام: / صدایم خوش خط نیست / و همین جای زندگی‌ام ترس دارد / پس ای غول چراغ جادو / با من قطع نخاع کن / که هیچ رابطه‌ای از قبل نبوده است / خانومی که تو باشی / این قدر وول نخور به تاریکی / موهایم سیخ برداشته بوئدرده‌اند / از کف دست تا کف کوچه / بیا و کمی آب پاش به صورت این شعر / که پاهای زیادی از دیروز / در فردای کسی خواب رفته است / دعاکن خواب از ساعت‌های مچی بیدار شود / و فردا روز خدا / می‌شود اعتماد نام کوچک من باشد / افتاده‌ام توی شک عمیق‌الجنه‌ای / دستی بالا نمی‌زنی برای بلا؟ / تخم سگ دارد توی باغچه سبز می‌شود / می‌آید دور گردنم روی قلاده کار کند / کاری نمی‌کنی؟ / دارد تاریک می‌شود ناگهان اتاق / و تاریخی که از شعر زده است بیرون / جراحی می‌باشد - به صورت کلمات. -

صص ۳۳، ۳۴ کتاب: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

هشت / نه / هشتاد و دو: مجموعه شعر / مینا نیک‌نام. - مشهد، انتشارات پاندا، ۱۳۸۴، ۴۷ ص، شمارگان؟، ۷۰۰ تومان.

در اردیبهشت‌ماه سال ۸۳ که در اهواز دومین همایش شعر خوزستان برگزار شد، خانم نیک‌نام لوح تقدیر مقام ویژه را بنابه رأی هیأت داوران دریافت کرد. او همچنین در پنجمین کنگره سراسری شعر و قصه جوان کشور تقدیرنامه‌ای به شرح زیر اخذ نمود: «شاعر گرانقدر سرکار خانم مینا نیک‌نام، قلم شورانگیز شما طلایه روشن آسمان اندیشه و فرهنگی است که کرامت والای انسان را بر صفحه کهن فرهنگ این مرزوبوم سرمایه گران‌سنگ فردای ایران زمین نقش می‌زند. به

پاس حضور ارزشمند شما در عرصه‌ی شعر این لوح تقدیر به نشانه سپاس تقدیم می‌گردد، باشد که همواره در جهت ارتقاء جایگاه هنر و فرهنگ سربلند باشید.» من هم به او تبریک می‌گویم و آرزو می‌کنم از جشنواره‌های دیگر هم جوایزی دریافت کند. اکنون شعر «۸۲/۱۱/۳» او را باهم بخوانیم: / چراغ‌های ماتم گرفته / روی صورتم / پر شده از چروک‌های مرده / لالایی کدام نور / از بین چراغ مطالعه می‌گذرد / می‌زند به کلمات این دفتر / باران / یکی از پنج انگشت من بود. / - از صفحه ۴۶ کتاب.

گمشده در باد: مجموعه شعر / پرویز شهباز. - قم، ناشر مؤسسه دارالعلم، ۱۳۸۳، ۸۶ ص، ۲۰۰۰ جلد، ۳۰۰ تومان.

پرویز مجموعه شعر بالا را سال ۸۳ برای معرفی فرستاده و اکنون هم (۸۴) است که آن را معرفی می‌کنیم! روی جلد کتاب سیاه سیاه است و به گفته‌ی فردوسی «سبی چون شبه روی شسته به قیر!» پیداست که در ظلماتی چنین اگر هم در باد گم شویم چه می‌شود! مجموع شعرها ۱۷ تا است. من هم از هر شعر تکه‌ای را کنار هم می‌چینیم تا یک شعر شود و حال و هوای همه‌ی شعرها را نمایندگی کند!

تال جامع علوم انسانی

/ شاخه‌ای شکسته بودم از یک درخت خشک /... از یک درخت پیر /... از یک درخت بی‌نام / چیزی گفתי / با صدایی به رنگ درد / با صدایی به رنگ مرگ / چیزی گفתי / و ناباور / زخم عمیق قلب مرا خیره شدی / که هنوز می‌طپید - ص ۲۰ / صدای خیس نم‌نم باران / سکوت سرد آینه‌های سیاه را / خط خط می‌کرد - ص ۲۸ / در بهت گیج نگاه‌های زخمی من / غریب درد تو را شنیدی؟ - ص ۳۰ / چند سال گذشت چند سال / تا تو / از پله‌های تاریک پایین رفتی؟ - ص ۳۲ / آمدم که / که بگویم که / که از این خاک پست خسته‌ام / از همه چیز / از همه جا / از هستی / و از خودم / خسته‌ام / خسته‌ام - ص ۳۷ / فکر می‌کنی به آنچه که فکر

می‌کنی من فکر نمی‌کنم - ص ۴۲ / عقربه‌های خسته‌ی ساعت / در سایه‌ی مدار
گم شده‌ی هستی / مرادور می‌زنند - ص ۴۷ / نه نمی‌خواستم / نمی‌خواستم
این جا باشم - ص ۵۳ / آه / چه پیر بود باد / چه پیر بود ابر / چه پیر بود قصه‌ی
اندوه ناشناخته‌ی من - ص ۵۶ / فریاد می‌زنم / چشم‌هایت را می‌بندی - ص
۶۳ / من در عبور از سایه‌های کابوس‌های تو، / برای تو می‌گریستم - ص ۶۶ /
سایه‌ای بودم / سایه‌ای از نور / سایه‌ای از تاریکی / سایه‌ای از فریاد / سایه‌ای از
سکوت - ص ۷۲ / در اختلاط این همه دست / این همه تصویر / این همه درد /
این همه فریاد، / و در هجوم این همه رنگ - ص ۷۸ / در سایه روشن کابوس باور
دیروز / غریب می‌گذرم - ص ۸۱ / ای تجسم فانوس خاموش سایه‌های گم‌شده
در بادا / با من غریو درد سیاه‌تنباهی را / در کوچه‌های پشت پنجره‌های بسته‌ی
شهر / گریه کن! - ص ۸۴

مگر سکوت خداوند: شعر / محمد شریفی نعمت‌آباد - تهران، کتاب فرزانه،
مفرغ، ۱۳۸۴، ۲۱۶ صفحه، ۳۰۰۰ نسخه، ۲۲۰۰ تومان.

شریفی گزینه‌ای از سروده‌های ۶۳ تا ۱۳۸۳ خود را با ذکر «دو مجموعه» در
این کتاب به علاقه‌مندان شعر عرضه کرده است: مجموعه یکم (= بیتوته در
مغرب)، و مجموعه دوم (= انگور تشنه). «... شعر شاید از این‌روست که هنوز
می‌تپد و روزمرگی را پس می‌زند... کلمه تصویر زبان است و نه خود زبان. و کلمه
شعر است و کلمه است که به شعرشده‌گی شعر می‌کوشد... شعر روایت
رؤیاست که روایت رؤیای را انکار می‌کند. شعر تصویر زبان است که زبان و
تصویر را پس می‌زند. شعر کلمه است و کلمه شعر است. و کلمه است که به شعر
می‌کوشد. و شعر شیئی می‌شود. و هر شاعر راستین شاعری مهاجر است که در
جهان روزمره‌گی به تبعید رفته است...»: نقل از مقاله‌ی «در دوردست و نامتظر»
از فرامرز سلیمانی شاعر معاصر! وقتی شعرهای محمد شریفی را می‌خواندم

ناخودآگاه یاد تعاریف سلیمانی از شعر امروز افتادم که تکه‌هایی از آن‌ها را این‌جا آوردم و حالا نمونه‌هایی از شعرهای محمد: جهان، بی‌انسان / گهواره‌ی / تمساحان پیر. ص ۹۵ - / شاعر: کهربای / رؤیاها. ص ۷۳ - / گیاه: تفکر عشق / بر صحرا، / برگی که می‌افتد، / رسولی / در انتهای رسالت. ص ۱۳۵ - / هاهای لیلی / از میان رعد / بلند است؛ می‌گرید بید مجنون / در حیاط خانه من. ص ۱۵۸ - / عشق: عصاکش ما، / در کشاکش دهر. ۱۶۱ - / من و تو / دو نامه‌ی سربه‌مهریم، / که هیچ‌گاه / برای هم / خوانده نمی‌شویم. ص ۱۵۵

شعر جوان آستارا: مجموعه شعر / به کوشش: داوود ملک‌زاده، رشت، نشر فرهنگ ایلیا، ۱۳۸۴، ص ۷۷، ۲۰۰۰ نسخه، ۹۰۰ تومان.

ملک‌زاده در مقدمه کتاب تأکید کرده است که: «... آستارا آن‌قدر شاعران توانا دارد که بتوان مجموعه‌ای مستقل به نام آن منتشر کرد.» و در این مجموعه هم شعرهایی از شاعران آستارا به نام: معصومه آقاویردی‌پور، شبنم بنی‌سپهر، امین بنی‌مجیدی، مژگان تقوایی، حوا جامی، مهناز جعفری، ساناز حیران‌پور، افشین خدامرد، رؤیا زاهدنیا، بابک زینالی، آویشن ساسانیان، شقایق شفیقی، یاشار صلاحی، لیلا عیسا‌زاده، یاسر فرامرزی مقدم، سپهر قاسمی، نی‌نا لاهوت‌پور، داوود ملک‌زاده، شیما مولایی‌فرد، یوسف هدایتی و نازی هوشنگی را مجموع و عرضه کرده است و باز هم در همین مقدمه‌ی چند ماده‌ای تصریح می‌کند که: «... اجازه بدهید که همین‌جا صراحتن - اعلام کنم که این کارها را به تنهایی انجام داده‌ام و در این باره از کسی نظرخواهی نکردم و به هیچ توصیه‌ای هم توجه نداشتم. البته این حرف‌ها را حمل بر خودرایی نمی‌بینم، چون از اول هم قرار بر این بود و این‌گونه هم شد. حالا اگر اثری انتخاب شده یا نه، یا از کسی تعداد بیشتری شعر می‌بینم، برای خودم توجیه شده است و اگر - خدای نکرده! - انتقادی هم باشد خودم باید پاسخ‌گو باشم، و هستم... در باره‌ی رسم‌الخط این

مجموعه ذکر همین نکته بس که املا و ویرایش بعضی کلمه‌ها آگاهانه بوده است. توضیح بیشتر درباره‌ی چگونگی آن باشد برای فرصتی مناسب‌تر و...»
داوودخان ادبیات یعنی (خیلی) مهربان باشیم و نه (کمی)!

سمفونی‌های آنیما: مجموعه شعر / م.الف. آنیما. - تهران، نشر پارسا، ۱۳۸۲،
۷۵ صفحه، ۱۰۰۰ نسخه، ۸۰۰ تومان.

مجتبی احتیاط این‌بار کتاب شعر خود را همراه با ایمیل خود (ma_anima_1359@yahoo.com) برای معرفی به نشانی بایا فرستاده است. اگر چاپ ۸۴ بود وظیفه داریم معرفی کنیم ولی وقتی کتاب چاپ ۸۲ و در بایای دوره‌ی سوم سال اول شماره ۳، ۴، ۵ و ۶ در صفحات ۱۳۶ و ۱۳۷ هم معرفی شده آیا رواست که همان حرف‌های تکراری را بزنیم یا از ایشان و همه‌ی نویسندگان و شاعران و... که دو نسخه از اثر خود را راهی می‌کنند خواهش کنیم که اگر چاپ جدید نیست. مجدداً نفرستند! چرا چون این دوباره نویسی‌ها جای معرفی کتاب‌های تازه رسیده را که ماه‌هاست در انتظار نوبت هستند می‌گیرند! با این وجود یادآوری می‌کنیم که شاعر سروده‌های خود را به شش کتاب تقسیم کرده و نام هر کتاب را به یک سمفونی اختصاص داده و بر هر کدام هم نام یکی از دستگاه‌های موسیقی ایرانی را در (پرانتز) آورده و از آن‌جا که آوردن یک سمفونی در این‌جا شدنی نیست. پس چاره‌ای نیست جز مراجعه به خود کتاب!

با گرگ‌ها خصوصی‌تر: مجموعه شعر / امید منوچهریان، تهران، نشر گویه،
۱۳۸۴، ۴۷ صفحه، ۳۳۰۰ نسخه، ۵۰۰ تومان.

راستی به قول برویچه‌های شاعر امروز، در این عنوان «گرگ‌ها...» چه شعریت شعری وجود داره؟ یا در خیلی عنوان‌های کتاب‌های شعرا؟ حتماً حکمتی هست که منوچهریان در صفحه سوم کتاب هم این مجموعه شعر را به

او و با احترام برای خُدم (= خودم) / به اهالی زمین / به کسانی که دوستشان دارم» هدیه کرده است! / اندازه‌ی تمام حنجره‌های جهان / فریاد دارم برای کشیدن / - این آدم زبان سرش نمی‌شود / حقیقت، موج بلندی که روی شانه ریخته / دریایی که توی دهانش کش و قوس می‌آید / کف می‌کند / روی زبانش / و می‌برد این جزیره‌ی کوچک را / کنار شومینه / بوف کور را مرور... / این - دختر... این لکاته... / زبان سرش نمی‌شود... - ص ۳۳ شعر: (۱۷)

از قبیله‌ای دور می‌آید / و رنگ ترانه‌هایش سرخ است / مثل سیلی / بر گونه‌های مضطرب آفتاب / و ما او را نخواهیم (= نخواهیم) شناخت... - ص ۴۶، شعر (۲۵)

از امید این آثار منتشر می‌شود: ۱- بدرود ای زمین (داستان)، ۲- گورخرها... (داستان کوتاه)، ۳- شهر در ناپلئون سکوت خوابیده (خوابیده) است: (شعر)

مثل مریم: مجموعه شعر / لیلا خلیلی خو. - تهران، نشر پسین، ۱۳۸۲، ۱۰۰ ص، ۲۰۰۰ نسخه، ۸۵۰ تومان.

نه این که خلیلی خو بخواد خودشو مثل مریم بدونه، یا بخواد شعرهاش رو به نام خودش بنویسه، یا عین او حرف بزنه، شعر بگه، یا خواسته باشه از او تقلید کنه، نه تنها می‌خواد مثل او عشق را به توان برسونه، از بی‌وفایی جذر بگیره، انرژی پستانسیل خفته در بغض‌های ترک‌خورده را جنبشی کنه، نمی‌خواد بگریونه، می‌خواد فقط بخندونه، دوستی را قسمت کنه، محبت را هدیه کنه، بذر مهر و وفا را در دل‌ها بیفشانه، نهال کینه را ریشه کن کنه، می‌خواد با آن‌ها که آسمان در چشم‌هایشان تخم می‌گذارد و دریا در دستانشان لانه می‌سازد و گل با دیدنشان گریبان چاک می‌کند یار و همراه باشه، لیلا واقعاً نمی‌خواد مثل او باشه که از تکرار بیزاره، تنها می‌خواد در مثل هیچ‌کس بودن مثل او باشه، مثل مریم همان خانم شاعری که روشن دل هم هست و در بین جوانان و عموم دوستداران

صدای او up to day هست! لطفاً این مجموعه شعر را تهیه کنید و بخوانید و با شعرهای مریم مقایسه کنید و به ما اطلاع دهید که لیلا مثل مریم هست یا نه!

جست و جوی خوش خاکستری: خوانش رنگ در شعر نو / مصطفی صدیقی.
- تهران، نشر روشن مهر، ۱۳۸۴، ۲۷۰ صفحه، ۱۰۰۰ نسخه، ۲۵۰۰ تومان.

صدیقی سر آن دارد که بروز و نمود رنگ را در شعر نو: (نیما یوشیج، فروغ فرخزاد، هوشنگ ایرانی، سهراب سپهری، مهدی اخوان ثالث، احمد شاملو، یدالله رؤیایی) جست و جو کند. این جست و جو، کارکردهای چندسویه و چندگانه‌ای دارد، از نظر شناخت شاعر، نوع نگاه وی به رنگ‌ها و چگونگی حضور رنگ‌ها در شعر وی که با توجه به کارکرد معنایی رنگ‌ها به موازات حرکت ساختاری شعر هر شاعر اتفاق می‌افتد و مارا به درک و دریافت آثار وی نزدیک می‌کنند. این جست و جو می‌تواند به سمت نقد علمی حرکت کند و دستاوردهای زیر را عرضه کند:

۱- شناخت شاعر و ورود به دنیای ذهنی و آشنایی با زبان وی از طریق تحلیل رنگ.

۲- شناخت دوره‌های شعری و دریافت تأثیر و تأثیرات اجتماعی شعر هر دوره بر اساس رنگ‌ها.

۳- چگونگی بروز و نمود و نوع کاربرد آن نزد هر شاعر و به صورت کلی در هر دوره.

۴- شناخت نوعی نقد و تحلیل براساس عنصری خاص و گسترش آن در ساختار شعر.

۵- شناخت معانی و جلوه‌های گوناگون رنگ به عنوان عنصری مؤثر در متن‌های ادبی، در علوم و حوزه‌های دیگر.

صدیقی این جست‌وجو و تحلیل را براساس کارکرد و بروز رنگ در تصاویر و رفتار و کنش آن با دیگر عناصر انجام داده و از نظریه‌های روان‌شناسی و اساطیری به شکلی بسیار محدود هم بهره گرفته است و... کتاب را هم که برای معرفی به نشانی بایا فرستاده است، صفحات ۴۴ و ۴۳ و ۴۶ و ۴۷ آن سفید سفید است!

جنسیت، ناسیونالیسم و تجدد در ایران: (دوره‌ی پهلوی اول) / فاطمه صادقی. - تهران، ۱۳۸۴، ۱۵۲ صفحه، ۱۵۰۰ نسخه، ۱۹۰۰ تومان.

«آیا ناسیونالیسم، پیشرو و منادی حقوق و آزادی زنان در ایران بوده است؟ و آیا گفتمان ناسیونالیستی به‌ویژه در دوره‌ی رضاشاه باعث احقاق حقوق و آزادی زنان شده است؟ این پرسش‌ها و تطایر آن‌ها امروزه از مباحث مهمی است که پاسخ به آن‌ها نه تنها در گشودن برخی از معماهای مربوط به ناکامی‌های زنانی ایرانی در به‌دست آوردن حقوق و برابری حائز اهمیت است، بلکه برای یافتن پاسخی به آن، می‌توان به برخی از کاستی‌های تجربه‌ی مدرنیته و نیز نقاط ضعف و قدرت نظام‌های سیاسی و تحولات اجتماعی ایران معاصر در کسب حقوق مدنی و نیل به دموکراسی پی برد...»

بدین منظور کتاب با مروری کوتاه بر آرای ناسیونالیستی در روشنفکران پیش از این دوره به بررسی رابطه‌ی میان جنسیت، ناسیونالیسم و تجدد در دوره‌ی پهلوی اول می‌پردازد. به نظر نگارنده، ایده‌های ناسیونالیستی بیش از آن‌که به آزادسازی زنان دل‌مشغول باشد، در راستای پیشبرد پروژه تجدد براساس شکل‌گیری دولت - ملت بوده است و...» - از مقدمه کتاب.

اقلیت‌ها و تبعیض / جی. ام. ورستر، فیلیپ موتر، سینگ بازیل و... - مترجم: محمود روغنی، تهران، قصیده‌سرا، ۱۳۸۴، ۱۷۶ صفحه، ۱۵۰۰ نسخه، ۲۴۰۰ تومان.

«مسائل قومی، چندگونگی فرهنگی از مهم‌ترین موضوعات اجتماعی - سیاسی بیشتر کشورهای جهان در چند دهه‌ی اخیر بوده است... مشکلات اقلیت‌های مهاجر در کشورهای گوناگون در اشکال دیگری نمایان می‌شود. معمولاً قوانین پذیرش مهاجرت در کشورهای مهاجرپذیر و رویکرد نظام حاکم به این پدیده در وضعیت و جایگاه مهاجران در آن جامعه نقش تعیین‌کننده دارد. در برخی از کشورهای غربی که سابقه مهاجرپذیری اندکی دارند، معمولاً نشانه‌های تبعیض در قوانین حاکم و هم در رفتار و رویکرد جامعه نسبت به مهاجران به‌طور آشکار خودنمایی می‌کند. در برخی دیگر که سابقه طولانی‌تری در مورد مهاجرت دارند، اشکال تبعیض پوشیده‌تر و پیچیده‌تر است. با این حال باید گفت که ابعاد جابه‌جایی جمعیت در سطح جهان گسترده است که خوشبختانه ناپردباران را در کشورهای مهاجرپذیر به تدریج به اتخاذ و رویکردهایی که با موازین حقوق بشر هم‌خوانی بیشتری دارد، تشویق یا وادار می‌کند... مقالات حاضر در این کتاب (در برخی موارد کوتاه شده) ارزیابی تبعیض علیه اقلیت‌ها را به‌طور کلی از جنبه‌های سیاسی و تا حدودی حقوقی در کشورهای مختلف هدف قرار داده است» - از پیشگفتار کتاب.

کالبد خدایان: مروری بر چگونگی تجسم امر قدسی در معماری تمدن‌ها و فرهنگ‌های گوناگون / پژمان شقاقی. - تهران، قصیده‌سرا، ۲۸۸ صفحه: مصور، ۱۳۸۴، ۱۲۰۰ نسخه، ۳۵۰۰ تومان.

«معماری فراتر از امری فناورانه، تمامیت حضور انسان در جهان را معنی می‌کند. بنابراین «امر قدسی» به‌عنوان اساسی‌ترین ویژگی حضور انسان در جهان نسبتی ضروری با معماری دارد. این نسبت از سویی با معبد و از سویی دیگر با نیایش و آیین‌های دینی برقرار می‌شود. حال این پرسش پیش می‌آید که بین معماری معابد و قدسیت آن‌ها چه نسبتی برقرار است، به عبارت دیگر آن چه نقشی مؤثر در تجسم بخشیدن به امر قدسی در یک مکان دارد تا چه اندازه

به جنبه‌ی معمارانه‌ی آن بستگی دارد... برای نزدیک شدن به پاسخی درخور برای این پرسش، راه‌های متفاوتی را می‌توان متصور شد، اما از آن میان شاید صحیح‌ترین راه این باشد که ابتدا نفس قدسیّت و مفهوم امر قدسی تبیین شود و سپس باتوجه به امر مکان و بررسی سیر تاریخی تصورات مربوط به آن، رابطه‌ی مکان با فضا و به ویژه معماری را بررسی کرد و آن‌گاه با جمع‌بندی این دو موضوع، ضمن طرح موضوع مکان و امر قدسی و نحوه‌ی تجلی امر قدسی در مکان، تلاش کنیم با به دست دادن نمونه‌هایی از این تجلیات در مکان‌های گوناگون و در زمان‌های مختلف، مسأله‌ی «معماری قدسی» را به عنوان حاصل بحث مورد کنکاش قرار دهیم...» از پیشگفتار کتاب. کتاب فوق با تقسیم‌بندی: مبانی نظری، مطالعات موردی، منابع فارسی و لاتین؛ سعی در پاسخ دادن به چنین رابطه‌ای دارد.

بَلَم: دو ماهنامه‌ی ادبی / سردبیر داود ملک‌زاده. - اردیبهشت. شماره ۶ و ۷، آذر و دی ۱۳۸۴، ۹۴ صفحه، ۷۰۰ تومان.

از ۹۲ صفحه‌ی بلم، ۴۶ صفحه‌ی آن ویژه‌نامه‌ی اکبر اکسیر و شعر فرانو است. ملک‌زاده در «یادداشت داوود» و در گردآوری این ویژه‌نامه از دوستان گله‌مند است و صلا در داده که «ادبیات یعنی کمی مهربان باشیم» او نمی‌داند که در این وادی باید هفت عصای آهنین و هفت کفش پولادین باید داشت! به‌رحال راست‌ورس کردن چنین ویژه‌نامه‌ی دست‌میرزاد دارد! مطالبی چون: اکبر اکسیر در یک نگاه، گفت‌وگو با اکبر اکسیر، نمونه شعرهای فرانو، دو شعر: ملک‌زاده و بنی‌مجیدی، فرانو: گردن‌های حیرانی شعر امروز، تا قنوت زخمی آب‌ها، نگاهی به یک شعر: عمران صلاحی، مانیفست دادانیستی شعر: بهاء‌الدین خرمشاهی، فرانو در امتداد فوتوریسم، از حرف مقطع سربی تا فونت زرنگار: اکبر اکسیر، گزیده نقد و نظر، چند دیدگاه: مفتون امینی - علی باباچاهی -

منوچهر آتشی - دکتر مسعود خیام...، شعر، داستان، ترجمه مقاله، طنز جدی، گفت‌وگو، شعر، با شاعران معاصر، طرح، معرفی کتاب، با آثار رسیده و دریچه (از عناوین دیگر این شماره‌ی بلم است که اگر داود ملک‌زاده در پهنه‌ی ادبیات کشورمان خیلی مهربان باشد و با عصبانیت نگوید: «تهران برای شعر شدن شهر کوچکی است» و اولتیماتوم بدهد و غیره و ذالک؛ چرا که می‌توان قدری دورتر را دید و دید که روزی داود در همین تهران سردبیر ماهنامه‌ای ادبی خواهد شد و آن وقت: /.. هی گلایه می‌کند به خورشید / که سنگینی سرما دوش را می‌لرزاند!

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی